

nemščine vaditi je drug pot, so druge knjige in drugi učniki.
(Kon. sl.)

Kratkočasno berilo.

Dve kleti ali konobi.

(Dalje.)

Ko pride Matelić domú, precej pové svoji hčeri, kakošna sreča je čaka, kar je pa Dómico malo malo razveselilo, očeta pa še manj skerbelo.

Kmali se je splazila Dómica za plot hišnega verta, da bi se bila skrivaj izjokala, ker zoperstaviti se svojemu očetu ni upala. Kmali je pa tudi Osip k nji se prikradel in jo tolažil, dasiravno je bil sam tolažbe potreben.

Dva dni sta minula v navadni delavnosti in v tihem žalovanji nesrečnih zaljublencov, ko se pripelja na svojem starem koleseljnu vinski tergovec Čep.

Matelić ga sprejme prijazno in mu pokaže svojo hčer Dómico, kateri je rekel Čep par praznih besed, precej pa vprašal po konobi (keldru).

Matelić se tedaj podá s svojim gostom v konobo, in mu dá pokušati vse svoje vina, pri katerem delu je Čep zares bistro glavo kazal v spoznanji različnih sort in let in v gleštanji vina. Kolikor bolj pa je pokušal, toliko zadovoljniši je bil.

Ko sta načela zadnjo bačvo (sod), se vsedeta k mizici v kotiču, se pogovarjata to in uno, pri bokalu in pijeta tako dolgo za srečno prihodnost, da jima je zdajnost izpred oči izginila in da so morali Matelića nesti v posteljo, Čepa pa na njegov voz, ki ga je domú spravil.

Drugi teden pa je Matelić obiskal svojega prihodnjega zeta na njegovem domu, kjer se je pripetil nazadnje le mali razloček, da zdaj so morali nesti Čepa na posteljo, Matelića pa na voz.

Pa tudi Ovčarić je sklenil, zabraniti svojemu sinu ljubezen njemu toliko zoperno in ravnati ž njim po svoji volji. V pražni obleki se toraj podá neko nedeljo popoldne v bližnjo farno vas, dve uri hodá od terga oddaljeno, kjer je imel več znancov, od katerih je več let kupoval njihov vinski pridelek. Al zdaj ni bilo namenjeno njegovo obiskanje nobenemu teh, ampak neki botri, udovi Barbi Bačvarici, ki je tam imela čuda brajd, veliko posestev brez dolgov in lepo hišo, v kateri je prebivala s svojimi tremi hčerami in svojo družino. Njeno ime „Bačvarica“ se je prilegalo kakor nalašč njenemu životu, ki je neovergljivo pričal, koliko ona poštuje in ceni dobro hrano, — tisto vez, koja vkup derži dušo in telo.

Starega znanca Ovčarića je sprejela Bačvarica s svojimi hčerami Lorko, Dorko in Florko neizrekljivo prijazno in ljubeznjivo, pa mu po stari navadi natočila iz dobre bačve pri zidu. Akoravno je Ovčarić moral obstati, da najstarejša hči Bačvaričina, Lorka, na katero je prav za prav piko imel, nikakor ni bila primerjati Matelićevi Dómici, Dorka in Florka pa da ste ji tako malo podobne, kakor sta si noč in dan, je vendar pri njem mnogo mnogo veljalo Bačvaričino premoženje in marljivo gospodarstvo, katero se je kazalo povsod in tudi na vedenji deklet in poslov.

Dolgo časa ni mogel nikakor dobiti priložnosti, da bi bil pravil, kje ga čevelj žuli, ker nadepolne hčere Bačvaričine so svoje dobrorejene matere tako malo hotle zapustiti, kakor nerade zapusté mlade piščeta koklo, in ker Lorka, kakor tudi Dorka in Florka so neizrečeno bistroumne glavice razodevale v tem, da so pogovor, ki ga je Ovčarić večkrat nalaš hotel premeniti, da bi vodo napeljal na svoj mlin, vselej spet vjele in s svojo nenavadno berbljavo zgovornostjo dalje predle brez konca in kraja.

Ko je po dolgo terpečem in nadležnem čakanji nazadnje vendar sam bil z gospodinjo in ko je tudi še prestal dolgočasno hvalo, katero je péla Bačvarica skopčevemu (koštrunovemu) bedru, ki ga mu je ukazala speči, je bil Ov-

čarić nazadnje vendar tako srečen, da je zasukal pogovor od koštruna na njene hčere, in pri ti priliki je omenil, kako lep par bi bila njegov sin Osip in Lorka.

Bačvarica, koja je precej uganila, kam pès taco molí, mu to poterdi in reče, da bi res lepo bilo, ako bi se Osip in Lorka vzela. Ko sta potem še dolgo in široko pogovarjala se o doti, bali, prepisovanji in pripisovanji in Bog vé kaj še, in ko sta nazadnje zedinila se v poglavitnih zadevah, obljubi Barba Bačvarica, ga kmali s svojo hčerjo obiskati, da bi reč vpríčo Osipa do kraja dognali. Ovčarić se odpravi domú neizrečeno vesel, da je tako dobro opravil kar je hotel.
(Dal. sl.)

Dopisi.

Iz Kastva v Istri. R....k. — V 40. listu „Novic“ v sestavku „iz Reke“ sem bral napačne besede: „Kastavskega žvižgavca bomo imeli letos dovolj“, ktere popraviti je toliko bolj potreba, ker je krivi sodbi očitno, da gospod pisatelj ne pozná ne Kastavščine ne kastavskega vina. V Zametu in tudi drugih kastavskih vaséh kupujejo reški kupci letošnje mlado vino po 10 — 13 gold., lani so ga plačevali po 20 — 22 gold.; „žvižgavec“ se tako drago menda ne kupuje! Ob morji pa ima Kastavščina izverstno vino, okoli Kastva srednje ali dobro; samo severna manja stran hribovska ima žvižgavca, ki je pa v poletni vročini dobra in prijetna pijača. Žal mi je, da je gospod pisatelj dozda le našega hribovca, in še tega le pozimi, okusil, ter v svoji zmoti nehoté vse kastavsko vino za žvižgavca po belem svetu prodal. Al tū ne veljá pars pro toto! Vprašam nadalje gosp. dopisatelja: kaj vabi ob nedeljah in praznikih reško gospôdo v naš Kastav? Prijetna pot — menda ne; čisti zrak — tega je tudi bliže dovolj: Vabi jih prijetno mesto in kastavsko dobro vino, ker si ga še v kočije za popotnico sabo jemljejo; „žvižgavec“ pa menda še ni tak gospod, da bi se v kočijah vozil! Naj tedaj svet živo resnico zvé, da ima Kastavščina dva dela prav dobrega, in le tretji del slabšega vina, da ga zato tudi vselej lahko in drago prodá.

Iz Gradišča na doljni Ipavi. F. Ž. — „Mravlji je majhno drevo celi svet“. Marsikaka prikazen, koja bi se v količkaj velikem mestu kot uterjena zvezda v tèmno zračje vsakdanjih dogodkov potopila, je v majhnem selu velika zvezda z metlo. Ravno zato pa gré take prikazni v knjigo selske zgodovine debelo začertati, znancom v spodbudo in slavo. Mislim toraj, da se ne bom nobenemu zameril, ako se prederznem par črtic narisati o slovesnosti, katero je sedmi dan t. m. naše slovensko Gradišče (v pisavi: „Gradiscutta“!!!) obhajalo. — V tem, ko so mladiči in mladenke po hribih in dolih z brentači in škafi ropotaje, veselja vriskaje in pesme pevaje vinsko tergatev proslavljali, je blagoglasno tonkljanje z visokega turna celi teden novo veselico oznanovalo, dokler se je rožolična zora roženkranske nedelje čez ogromni Nanos povzdignila in dnevu novemu novo podala lepoto. Bila je namreč ta dan nova maša, prva na Gradišču, katero je zapel novoposvečeni gospod Andrej Žnidarčič, bogoslovec tretjega leta, Gradiškovec po rodu. Kaj in kako se je vse godilo, mi ni treba pisati, ker Slovenci dosti takih praznikov vidijo, samo to pristavim, da je bilo tiste dni tudi nebo svojo moko suknjo začasno sleklo in živo-višnjevi, kraljevski plajšč čez celi obok razpelo, češ, da hoče tudi pri ti priložnosti pokazati, da je sv. cerkev še pod varstvom njegovim. Ta naravska lepota združena s cerkveno je privabila toliko ljudi, mestnih in selskih, na naše Gradišče, da se je vse terlo, dokler se ni solnce nagnilo. Vendar ne daj, da bi nam bilo vse s solncom zašlo in minilo; ostal je spomin, ki serca veže in čase edini. Tudi cerkev noče tega dneva tako kmali pozabiti. Pet precej velikih podobšin, ktere je slavno znani malar gosp. Jožef Tominc, naš domorodec in

sosed, pri tej priložnosti cerkvi daroval, ostane ko toliko vednih spomenikov prošle slovesnosti, pa tudi njegove velike darljivosti. Slava mu! Naj tu še omenim, da je imenovani daritelj poleg družega lepoticenja tudi veliko podobo (Mariino vnebovzetje), ktera spod stropa cerkev diči, ponovil in prestvaril vse iz lastne dobre volje. Hvala mu in slava! Ker sem že pri tem, naj še povem, da so si naši seljaki poleg vse letošnje revšine na prigovarjanje dušnega pastirja ne le novo pokopališče zunaj vasi napravili, temuč tudi nov zvon omislili, kateri, s svojim manjšim verstnikom mojstersko ubran, kakor čast Gradiškovcev, tako tudi slavo svojega videmskega stvoritelja po lepi ipavski dolini razglasuje. *)

Iz Kamnika 20. okt. J. J. — Kar smo v poslednjem listu „Novic“ v dopisu iz gorskega Kotora brali o „Šofens-ih“ in „Koržamadinar-jih“ bele Ljubljane, me vabi, da vam tudi iz P. T. Kamnika povem, kar gotovo ne bote verjeli. Da tudi mi — čeravno pod Grintovcom — smo „in Arcadien geboren“, tega živa priča je, da tudi mi imamo „kazino“, to je, po naše bravnico ali čitavnico. „Kaj to je čudo?“ utegne mi kdo v besedo seči. Ne, prijatelj, ne, to ne, marveč je dobro in lepo. Al to je čudo, da med obilo množico ptujih časopisov v tej „kazini“ ne najdeš ne enega slovenskega in še „Novic“ ne, ktere so po svojem obsežku vendar pravi „vaterländisches Blatt“ in zavoljo jezika toliko potrebne mnogim gospodom, ki najbolj zahajajo v „kazino“. Lejte! to je tisto čudo, ki ga vam ne morem zamolčati, spomnivši se pri tem stare kranjske pesmi, ki se tako-le začne:

Beži Ljubljana,
Gradec se skrí,
Dunaj še h Kamniku
Gliha nič ni!

Če nas že mora sram biti, kar nas je v koži, da zametujemo domači jezik, nam kranjski kruh kaj dobro diši, bi saj to treba bilo spoznati, da s prebiranjem domačih časnikov se človek vadi domačega jezika, ki bo gotovo večo veljavo dosegel kakor jo je dosihmal imel, čeravno še marsikter „Pappenheimer“ tega ne verjame! — Nix für ungut!

Iz Ljubljane. Za c. kr. deželnega predstojnika na Krajskem je izvoljen gospod Karl grof Hohenwarth, bivši c. kr. kresijski predstojnik v Trientu, za tajnika pri primorsko-krajskem deželnemu poglavarstvu pa gospod Jožef Roth, bivši c. kr. deželni svetovavec v Ljubljani. — Pretekli teden smo slovesno pokopali po celi deželi dobro znanega gospoda profesorja Nathan-a, ki je skoz 37 let za učnika kirurgije (ranocelstva) bil v ljubljanski bolnišnici, ves ves svojemu poklicu udau. Osem gospodov zdravnikov, ki razun enega so vsi njegovi učenci bili, mu je lepo skazalo zadnjo čast in mu svetilo na pokopališče, kjer neutrudljivi mož sedaj v miru počiva. — Če stare kmečke skušnje ne lažejo, imamo pričakovati še dolgo lepe jeseni, zakaj lepo vreme na sv. Uršule dan — pravi star pregovor — kaže, da bojo kmetje lahko domú spravljali steljo.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Željno pričakovane državne prena-redbe in nove naprave našega cesarstva je v nedeljo prinesel vladni časnik „Wien. Zeitg.“ Ljudje so se tako rekoč tergali za ta list, ker vsak je hrepenel zvediti, kaj smo dobili. Ker so naznanila obširne, nam ni mogoče vsega od besede do besede že danes v slovenski prestavi svojim bravcom podati; povedali jim bomo vendar vse poglavitniše reči. Cesarski razglas (manifest) od 20. t. m., ki velja kot predgovor k oklicanim državnim pre-naredbam in novim napravam, se glasi tako-le: „Mojim narodom! Ko sem nastopil prestol Svojih očetov, so silovite

prekucije stresale cesarstvo. — Po boji, ki je Mojemu očetuvsckemu sercu velike bolečine prizadjal, je v Mojih deželah kakor skor povsod v Evropi, kjer so bili silni državni pretresi, se pokazala očitna potreba, vladno oblast v o-jstrejšo osrednjost nategniti. Blagor in varnost večine tistih narodov, ki so mirni ostali, sta zahtevala to, — razdražene strasti in žalostni spomini pretekle minulosti so storili, da svobodno gibanje pred kratkim še sovražnih bojniki ni bilo mogoče. — Da bi zvedil želje in potrebe mnogoverstnih dežel, sem po patentu od 5. sušca t. l. osnoval in poklical pomnoženo državno svetovavstvo. — Gledé na njegove predloge sem za dobro spoznal, današnji dan patent okli-cati, po katerem se ima državno pravo cesarstva osnovati, pravice in stan posamnih kraljestev in dežel ravno tako ustanoviti kakor državnopravna zveza vesoljnega cesarstva iznova zavarovati, določiti in namestovati. — Svojo vla-darsko dolžnost spolnujem, da po ti poti spomine na pre-tekle čase in to kar Naše dežele in narodi mislijo in terjajo kot svoje pravice, z djanskimi potrebami Svojega cesarstva poravnaje zedinim, tečni razvitek in uterdbo teh po Meni novo danih ali sopet oživiljenih naprav mirnega serca pre-pustivši dobri previdnosti in domoljubju Svojih narodov. Da pa se bo vse to po sreči izpeljalo, upam od milosti Vse-gamogočnega, ki v svoji roki derži osodo vladarjev in na-rodov, in ki Moji vestni in resnobni vladarski skerbi svo-jega blagoslova odrekel ne bode“.

Cesarski diplom (patent) za vredjenje notranjih državnih razmer pa se glasi tako-le:

„Naši spredniki častitega spomina so si prizadevali z modro skerbjo postaviti za nasledstvo Naše rodbine ustanoviti, in zato se je zagotovila postava pod imenom prag-matične sankcije pod Njih Velič. cesarjem Korlnom VI. 19. aprila 1713 za veljaven in nepremakljiv red nasledja, kte-rega so postavni stanovi Naših mnogoverstnih kraljestev in dežel za državni, ustavni in rodbinski zakon spoznali. — Avstrijska država, ktera se je po državno- in na-rodopravnih pogodbah odsihmal pomnožila in okrepčala, je zamogla premagati vse nevarnosti in napadke s pomočjo zvesto udanih in hrabrih narodov na nepremakljivi, pravni podlagi gotovega dedinskega reda in na podlagi s pravi-cami in s svobodo gori imenovanih kraljestev in dežel se ujemajoče nerazdeljivosti njih obstojnih delov. — Naša vla-darska dolžnost Nas veže, v prid Svoje rodbine in Svojih podložnih, mogočnost avstrijskega cesarstva varovati in nje varnosti poročva jasno in nedvomljivo ustanovljenega prava in zložnega ravnanja darovati. Le take pravne na-prave zamorejo pravo poročvo biti, ktere se enakomerno prilegajo zgodovinskim spominom, različnosti Naših narodov in nerazrušljivi terdi zavezi med njimi. — Gledé na to, da se je življeje uzajemnih organičnih naprav in zložnega rav-nanja pomnožilo in okrepčalo zato, ker so vsi naši podložni enaki pred postavo, — ker je vsem svobodno opravljanje njih vere zagotovljeno, — ker ima vsakter pravico do urad-niških služb brez razločka stanú in rojstva, vsak enako dolžnost za vojaštvo in za plačilo davkov, — ker je vse tlačinstvo odpravljeno in je medcolna meja overžena v Našem cesarstvu, — na dalje, ker se vidi, da je potrebno za var-stvo Našega cesarstva in za blagostan posameznih dežel, da se najvišje državne opravila vkupno opravljajo, — da bi se poravnale vse različnosti med našimi kraljestvi in deželami in da bi se udeleževali naši podložni tudi posta-vodajavnosti in državnega gospodarstva na podlagi prag-matične sankcije, smo prostovoljno sklenili, da ima sledeča stanovitna in nepreklicljiva državna ustava vodilo biti Nam in naslednikom Našim, ter ukažemo to-le:

I. Pastave dajali, prenarejali in preklicovali bomo Mi in Naši nasledniki le vkupaj s postavno poklicanimi dežel-nimi zbori in z državnim zborom, v ktere ga bojo deželni zbori pošiljali od Nas določeno število svetovavcov.

II. Vse postavodajne reči, ktere zadevajo pravice, dolž-

*) Ne zamerite, da smo odstrigli konec Vašega dopisa, čeravno je od konca do kraja resničen, ker bi nam utegnil kdo nekolegialnost očitati in Bog vé, kaj še. Vred.